

Allergia-, iho- ja astmaliiton lausunto luonnoksesta valtionalouden tarkastusviraston määräykseksi avoimuusrekisterilain tarkoittamien vaikuttamistoiminnan taloudellisten tietojen muodostamisesta

Avoimuusrekisterin tavoitteena on parantaa eduskunnan ja ministeriöiden päätöksenteon avoimuutta. Avoimuusrekisteri tekee näkyvämmäksi päätöksentekoon liittyvää epävirallista vaikuttamistoimintaa, jota tehdään virallisten työryhmien ja kuulemisten kuten lausuntokierrosten ja valiokuntakuulemisten ulkopuolella. Rekisterin avulla pyritään myös torjumaan epäasiallista vaikuttamista valtiotason toimijoihin.

Avoimuusrekisteriin ilmoitetaan eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuvasta pitkäjänteisestä ja suunnitelmallisesta vaikuttamistoiminnasta eli lobbaamisesta sekä sen neuvonnasta. Vaikuttamistoiminta ja sen neuvonta on yhteydenpitoa, jolla pyritään vaikuttamaan asiaan tai päätöksentekoon edistämällä tiettyä etua tai tavoitetta.

Valtionalouden tarkastusvirasto antoi luonnoksen määräyksestä avoimuusrekisterilain tarkoittamien vaikuttamistoiminnan taloudellisten tietojen muodostamisesta.

Määräyksen luonnoksessa ehdotetaan, että vaikuttamistoimintaan osallistuneiden henkilöiden kokonaismäärään lasketaan kaikki henkilöt, jotka osallistuvat kyseisen ilmoitusvelvollisen harjoittamaan vaikuttamistoimintaa.

Allergia-, iho- ja astmaliitto pitää ehdotettua henkilöiden kokonaismäärän muodostamisesta hankalana tehtävänä ja turhana hallinnollisena taakkana. Vaikuttamistoimintaan osallistuneiden henkilöiden kokonaismäärää järjestössä on vaikea arvioida. Käytännössä vaikuttamistoiminnan sisältöjen ja prosessien valmisteluun saattaa osallistua iso on henkilöstöstä jollakin työpanoksella, erityisesti pienissä järjestöissä. Taustatyö on liian epämääräinen käsite. Järjestössä ei ole myöskään mielekästä lähteä arvioimaan, miten luottamushenkilöt ja vapaaehtoiset ovat osallisia taustatyössä. Liitto kannattaa SOSTEn esitystä, että vain suoranaisesti yhteydenpitoon osallistuneet henkilöt laskettaisiin mukaan.

Luonnoksessa esitellään laskentamalli vaikuttamistoimintaan osallistuneiden henkilötyövuosimäärän laskemiseksi.

Liiton mielestä vaikuttamistoimintaan käytetyn ajan seuranta määräysluonnoksessa ilmoitetulla tavalla lisää kohtuuttomasti hallinnollista takaa. Vaikuttamistoimintaan ja erityisesti taustatyöhön käytettyjen työtuntien seuranta ei myöskään ole yksiselitteistä. Ehdotettu työtuntien seurannan tarkkuus ei ole myöskään mielekäs. Allergia-, iho- ja astmaliiton mielestä käytettyjä työtunteja tulisi arvioida mielekkäämmässä mittakaavassa ja vain niiden osalta, jotka osallistuvat ilmoitusvelvolliseen yhteydenpitoon.

Lisäksi luonnoksessa esitetään, että ilmoitusvelvollisen tulee toimintailmoituksella ilmoittaa kalenterivuoden aikana syntyneet vaikuttamistoimintaan liittyvät markkinointikulut ja edustamiskulut. Nämä kuluttyypit ilmoitetaan erikseen.

Allergia-, iho- ja astmaliiton mielestä järjestöjen koko toiminta on luonteeltaan kohderyhmien aseman edistämistä eli laajasti ymmärrettävästi vaikuttamistoimintaa. Perustelumuiistioluonnoksesta ei käy ilmi, mitä kaikkea markkinointikuluihin tulisi sisällyttää. Muistiossa annetaan esimerkki: "Markkinakulut syntyisivät esimerkiksi sellaisista kohteisiin kohdistuneista markkinointikampanjoiden materiaaleista, joilla edistetään ilmoitusvelvollisen etua tai tavoitetta". Järjestöt järjestävät kampanjoita ja teemapäiviä, joiden avulla pyritään lisäämään tietoa ja tietoisuutta kohderyhmien haasteista. Niillä ei välttämättä ole suoranaista yhteyttä siihen, että ollaan yhteydessä kansanedustajiin tai muihin päättäjiin. Olisikin tärkeää, että määriteltäisiin selkeämmin, mitä kuluja tulisi seurata. Vaikuttamistoimintaa tehdään yleensä omista toimitiloista käsin. Tämän vuoksi on kirjanpidollisesti hankala tai jopa mahdotonta arvioida kiinteistöstä aiheutuneita kustannuksia, jos omissa toimitiloissa järjestettäisiin edustustilaisuus.

10/2024